

AYOLLAR VA QIZLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIK

Panjizoda Hurriyatxon Ziyod qizi Zoxiriy

“Oila va hotin qizlar ilmiy-tadqiqot instituti”

tayanch doktoranti

panjizoda.xurriyatxon@gmail.com

Ilmiy rahbar: sot.f.f.d. (PhD) Xodjayev Sobir Jumayevich

Annotatsiya: *Ushbu tezisdagi ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlikning asosiy shakllari va COVID-19 ning ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlikka ta'siri haqida umumiy ma'lumot berilgan. Ayollar savdosi, qizlarga nisbatan zo'ravonlik statistikalari ko'rsatilgan. Ijtimoiy hayotdagi zo'ravonlik va ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlikning xavf omillari yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *oila, erkaklar, ayollar, qizlar, inson huquqlari, zo'ravonlik, jinsiy, hissiy, psixologik va moliyaviy zo'ravonlik, majburlash.*

Abstract: *This article provides an overview of the main forms of violence against women and girls and the impact of COVID-19 on violence against women and girls. Statistics of female trafficking, violence against girls are shown. Social life violence and risk factors for violence against women and girls have been highlighted.*

Keywords: *family, men, women, girls, human rights, violence, sexual, emotional, psychological and financial violence, coercion.*

Аннотация: *В этой статье представлен обзор основных форм насилия в отношении женщин и девочек и влияние COVID-19 на насилие в отношении женщин и девочек. Показана статистика торговли женщинами, насилия в отношении девочек. Освещаются факторы риска социального насилия и насилия в отношении женщин и девочек.*

Ключевые слова: *семья, мужчины, женщины, девушки, права человека, насилие, сексуальное, эмоциональное, психологическое и финансовое насилие, принуждение.*

Ayollarga nisbatan zo'ravonlik faqat jismoniy zo'ravonlikni anglatmaydi. Bu ancha kengroq va jinsiy, hissiy, psixologik va moliyaviy zo'ravonlikni o'z ichiga oladi. Xalqaro miqyosda Birlashgan Millatlar Tashkilotining ayollarga nisbatan zo'ravonlikni bartaraf etish to'g'risidagi Deklaratsiyasi quyidagi ta'rifni beradi:

Ayollarga nisbatan zo'ravonlik atamasi ayollarga jismoniy, jinsiy yoki psixologik zarar yetkazish yoki azob-uqubatlarga olib keladigan yoki olib kelishi mumkin bo'lgan har qanday jinsga asoslangan zo'ravonlikni anglatadi, shu jumladan bunday harakatlar tahdidi, majburlash yoki o'zboshimchalik bilan ozodlikdan mahrum qilish, jamoat yoki shaxsiy hayotda ham kuzatiladi.

Ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlik dunyodagi eng keng tarqalgan inson huquqlari buzilishlaridan biri bo'lib, dunyoning har bir burchagida har kuni, ko'p marta sodir bo'ladi. Bu ayollar va qizlarga jiddiy qisqa va uzoq muddatli jismoniy, iqtisodiy va psixologik oqibatlariga olib keladi, ularning jamiyatda to'liq va teng ishtirok etishiga to'sqinlik qiladi.

Uning shaxslar, oilalar va umuman jamiyat hayotiga ta'sirining kattaligi beqiyosdir. Covid-19 pandemiyasi, mojarolar va iqlim o'zgarishi kabi gumanitar, sog'liqni saqlash va ekologik inqiroz natijasida yaratilgan sharoitlar ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlikni yanada oshirdi, mavjud muammolarni yanada kuchaytirdi va yangi va paydo bo'layotgan tahdidlarni keltirib chiqardi.

So'nggi yillarda ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlik to'g'risidagi ma'lumotlarning mavjudligi sezilarli darajada yaxshilandi va ayollarga nisbatan zo'ravonlikning tarqalishi haqidagi ma'lumotlar endi kamida 161 mamlakatda mavjud. Texnologiya-ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlikni osonlashtirdi

Texnologiyaning umumiy ta'rifining yo'qligi-ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlik global darajada taqqoslanadigan ma'lumotlarning yetishmasligiga ta'sir qiladi. Ammo mamlakat va mintaqaviy darajada to'plangan mavjud dalillar yuqori tarqalish ko'rsatkichlarini tasdiqlaydi.

Yevropa Ittifoqidagi har 10 ayoldan biri 15 yoshidan beri kiber-ta'qibga uchragan, shu jumladan istalmagan va yoki haqoratli jinsiy aloqa elektron pochta xabarlar yoki SMS-xabarlar yoki ijtimoiy tarmoq saytlarida haqoratli munosabatlar olgan.

Arab davlatlarida mintaqaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, o'tgan yili mintaqadagi internet foydalanuvchilari ayollarining 60 foizi onlayn zo'ravonlikka duchor bo'lgan.

Ugandada, 2021-yilda ayollarning taxminan yarmi (49 foiz) hayotining bir nuqtasida onlayn ta'qiblarga aloqadorligini xabar qilishdi.

Koreya inson huquqlari bo'yicha Milliy komissiyasining 2016 yilgi so'roviga ko'ra, ayollarning 85 foizi internetda nafrat so'zlarini boshdan kechirgan.

2022 -yilda dunyo bo'ylab 48 800 ga yaqin ayol va qiz yaqin sheriklari yoki boshqa oila a'zolari tomonidan o'ldirilgan. Bu shuni anglatadiki, har soatda o'rtacha beshdan ortiq ayol yoki qiz o'z oilasida kimdir tomonidan o'ldiriladi.

Barcha ayol qotilliklarining 55 foizi yaqin sheriklar yoki boshqa oila a'zolari tomonidan sodir etilgan bo'lsa-da, barcha erkak qotilliklarining atigi 12 foizi xususiy sohada sodir etilgan.

Ayollar va qizlarga nisbatan zo'ravonlikning tarqalishi. Global miqyosda taxminan 736 million ayol—deyarli uchdan biri—hayotida kamida bir marta jismoniy va yoki jinsiy yaqin sherik zo'ravonligiga, sherik bo'lmagan jinsiy zo'ravonlikka yoki ikkalasiga ham duchor bo'lgan (30 va yoki sobiq erlar yoki yaqin sheriklar tomonidan amalga oshiriladi. Bundan ko'proq 640 million yoki 26 keksa ayollar foizi 15 va katta yaqin hamkor zo'ravonlik duchor qilingan. undan katta yoshdagi ayollarning 15 foizi). Bu raqam jinsiy zo'ravonlikni o'z ichiga olmaydi. Depressiya, Anksiyete buzilishi, rejasiz homiladorlik, jinsiy yo'l bilan yuqadigan infeksiyalar va OIV darajasi zo'ravonlikka duch kelgan ayollarda zo'ravonlik tugaganidan keyin davom etishi mumkin bo'lgan boshqa ko'plab sog'liq muammolariga nisbatan yuqori.

20-Sentyabr, 2026-yil

Ayollarga nisbatan zo'ravonlikning aksariyati hozirgi holati.

O'zaro munosabatlarda bo'lganlardan 15-19 (24 foiz) yoshdagi deyarli har to'rt o'spirin qiz yaqin sherik yoki eridan jismoniy yoki jinsiy zo'ravonlikni boshdan kechirgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Violence against women: An EU-wide survey. European Union Agency for Fundamental Rights. p. 104. (2014).
2. Violence against women in the online space: Insights from a multi-country study in the Arab States. UN Women (2021).
3. Module I: violence against women and girls. Uganda Bureau of Statistics. National survey on violence in Uganda. (2021).

Global
Science
Publication